

DOI: 10.2478/clb-2022-0006

LIRICA BLAGIANĂ – (RE)LECTURI CANTITATIVE. NEGAȚIA

Denisa-Maria Frătean

Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu
denisa.fratean@ulbsibiu.ro

Abstract

This paper is aiming to analyze the occurrence and some functional and pragmatic aspects of the types of negation in all Lucian Blaga's volumes of poetry. By using a quantitative approach, we have proved the stylistic effect of negation in his poetry and the importance of the negation with positive connotations in his verse. Beginning with the verbal negation, this paper goes through all the other types of it according to Rodica Zafiu's classification: the negation of constituent, the expletive negation, the pro-sentence and the restrictions with a negative form.

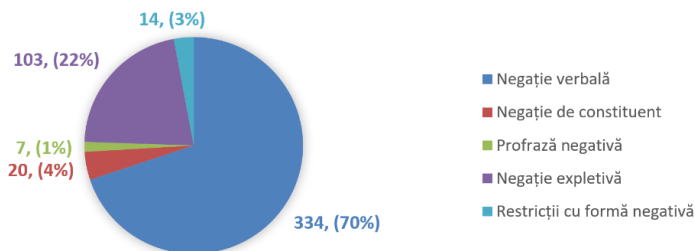
Key words: negation, affirmation, pro-sentence, quantitative analysis, style

Aflată sub semnul misterului, al ilimitatului și al luminii aureolare, lirica blagiană atrage și provoacă interpretări dintre cele mai variate. Cert este că, indiferent de aria de influență, de perspectiva sau de viziunea critică, arta blagiană rezistă în timp prin resursele expresive nepuizabile. Scopul lucrării de față este tocmai acela de a evidenția faptul că demersul artistic al poetului implică identificarea unor zone de poeticitate în procedee cu un grad de poeticitate redus, așa cum este negația. Investind

cuvintele cu „funcții noi, *plurivoce*, semantic-stilistice” (Munteanu 252), Blaga reușește să confere noi înțelesuri termenilor deja consacrați în limbă. Totuși, înaintea detalierii propriu-zise a valorilor expresive ale negației, o prezentare extinsă a ocurențelor cuvântului „nu” și a echivalențelor acestuia este imperios necesară.

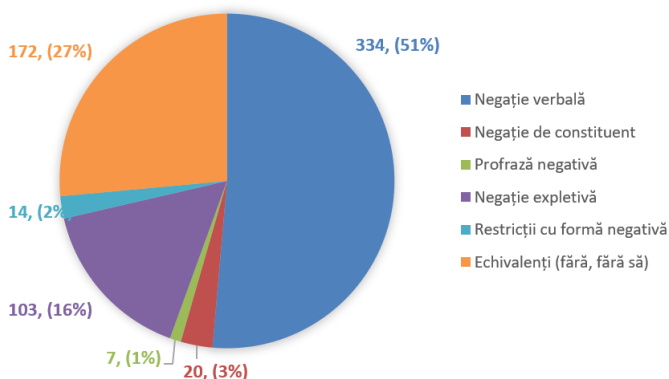
În studiul extins întreprins, s-au avut în vedere toate cele unsprezece volume de poezii scrise de Blaga, șapte antume și patru postume, acoperind un corpus de 366 de poezii. Numărul total al negațiilor „nu/ n-”, identificate în această masă eterogenă de texte, atinge valoarea de 478. În încercarea de a clasifica toate aceste ocurențe, s-au format patru categorii de bază, conform criteriilor propuse de Rodica Zafiu în capitolul dedicat negației, din *Gramatica limbii române*, volumul II, și anume: negația verbală, negația de constituent, profraza și negația expletivă^{xxxvii}. Pe lângă acestea, un statut aparte îl are și restricția cu formă negativă (polemică), alcătuită din „negația verbală *nu* și particula restrictivă *decât*” (Zafiu 698), pe care am diferențiat-o de negația verbală propriu-zisă din rațiuni de ordin stilistic, tocmai datorită conotațiilor pozitive pe care le are și la care vom reveni ulterior. Raportul dintre cele cinci tipuri de negație poate fi observat în graficul atașat:

OCURENȚELE ȘI VALORILE CUVÂNTULUI „NU” ÎN LIRICA BLAGIANĂ



Se poate lesne constata faptul că negația verbală, cu aproximativ 334 de ocurențe, reprezintă 70% din total, iar negația expletivă, cu aproximativ 103 ocurențe, se află pe locul secund, fiind urmată de negația de constituent, unde includem și litotele, de restricțiile cu formă negativă și, în cele din urmă, de profrazele negative, care sunt cel mai rar întâlnite în lirica blagiană. Totuși, dacă adăugăm acestei clasificări și echivalentele negației propoziționale, și anume construcțiile „prepoziționale și conjuncționale *fără, fără să, departe de*” (Zafiu 692), ierarhia se modifică într-o oarecare măsură, deoarece negația expletivă trece pe locul al treilea ca număr de ocurențe, fiind depășită de acești echivalenți, care se întâlnesc în lirica blagiană de aproximativ 172 de ori, după cum se poate observa în graficul atașat:

NEGAȚIA ÎN LIRICA BLAGIANĂ



Pentru a explicita puțin toate aceste tipuri de negații și pentru a înțelege întreg procedeeul *in extenso*, vom oferi câteva exemple, dintre cele mai reprezentative. Astfel, în ceea ce

privește negația verbală, pe lângă verbele cu formă negativă și înțeles inerent negativ, cum ar fi: „O, vreau să joc, cum niciodată n-am jucat” (*Vreau să joc*)^{xxxviii}, „flori albe și roșii eu nu-ți pun pe frunte și-n plete” (*Dați-mi un trup, voi munților*), „Tu știi că nici o stea/ n-a fost făcută de mâna ta” (*Lucrătorul*), „gornicul nu mai vorbește” (*Somn*), „Caut, nu știu ce caut.” (*Lumina de ieri*), „Fecioara-n marea zarvă nu se miră.” (*Oaspeți nepoftiți*) etc., o categorie mult mai prolifică și deschisă interpretărilor o reprezintă negațiile cu înțeles pozitiv. Deși Rodica Zafiu încadrează în această categorie a structurilor negative cu alte valori decât negația doar negația expletivă, restricția cu formă negativă și cumulara cu formă negativă, ce cuprinde „elemente corelative care, sub aparența unei structuri adversative, indică un raport aditiv, de coordonare copulativă: *nu numai/ nu doar... ci și/ dar și; nu numai că.../ nu doar că... ci și/ dar și*” (Zafiu 698), în poezia lui Blaga (și nu numai) putem întâlni câteva situații în care negația verbală devine o astfel de structură, cu alte valori decât negația și asupra acestora ne vom concentra atenția în cele ce urmează.

Primul exemplu concludent se regăsește chiar în poezia așezată în fruntea volumului de debut, și anume *Eu nu strivesc corola de minuni a lumii*, unde negațiile verbale „nu strivesc”, „nuucid” și „nu micșorează” au un înțeles pozitiv și exprimă ideea de adâncire a misterului și a frumosului ce se cheamă lume. Astfel, „accentul cade nu pe reprezentarea lumii ca o «corolă de minuni», ci pe dorința poetului de a o menține.” (Gană XIV) Cunoașterea luciferică și dorința de încifrare a tainelor universului se regăsesc și în poemul *Din părul tău*, unde negația devine un simplu mijloc de amplificare a misterului, a (ne)cunoscutului asociat lumii: „Înțelepciunea unui mag mi-a povestit odată/ de-un vâl prin care nu putem străbate cu privirea,/ păienjenis ce-ascunde pretutindeni firea,/ de nu vedem nimic din ce-i aieva.”, iar în poezia *Ghimpii* regăsim atitudinea

protectoare a unui eu fascinat de bucuria de *a fi*, împletită cu naivitatea și candoarea juvenilă: „Eram copil. Mi-aduc aminte, culegeam/ odată trandafiri sălbatici./ Aveau atâția ghimpi,/ dar n-am voit să-i rup./ Credeam că-ș – muguri,/ si-au să înflorească./ /Te-am întâlnit apoi pe tine. O, câți ghimpi,/ câți ghimpi aveai,/ dar n-am voit să te despoi–/ credeam c-o sănflorească.” Aceste afirmații sub formă negativă pot fi regăsite și în celelalte volume, unde se încarcă și de alte valențe expresive, cum ar fi: reducerea la esențe, spiritualizarea, amplificarea comuniunii cu natura, orfismul, „elanul vital”, rezistența în fața singurătății, a schimbării și a factorilor extrinseci. Pentru a susține aceste polivalențe ale negației, câteva exemple, preluate din multiplele volume de poezii, pot fi edificatoare: „el nu are chip și nu are nume – poetul!” (*Poetul*), „Corbul își măsură pasul, scrie-n zăpadă/ nou testament, sau poate o veste cerească,/ pentru cineva care ar trece prin țară/ și n-a uitat de tot să cetească./ /Noi, oamenii, noi am uitat.” (*Corbul*), „Nu sunt singur/ Mi-a crescut pe câmp o floare” (*Nu sunt singur*), „Sufletul s-apeacă soartei,/ jalea-l bate, nu-l destramă/ Vântu-n apă face-o undă,/ bucură-te că nu-i rană.” (*Sufletul s-apeacă soartei*), „Tâlcul florilor nu-i rodul,/ tâlcul vetrei nu e scrumul./ Tâlcul frunzei nu e umbra,/ tâlcul toamnelor nu-i bruma.” (*Tâlcuri*) Fiecare exemplu în parte demonstrează faptul că Lucian Blaga a folosit acest procedeu al afirmației prin negație tocmai pentru a crea o aură de mister în jurul a tot ce e sufletesc sau natural, pentru că și-a înțeles menirea poetică și profetică. Pentru aceste negații verbale, Blaga apelează adesea și la echivalenți, cum ar fi „fără”, „fără să” sau „departe de”.

Cel de-al doilea tip de negație, cu alte valori decât negația, este cea expletivă, care exprimă cel mai adesea la Blaga teama, mirarea, exaltarea în fața tainelor universului, legătura tainică ființă - univers și apare preponderent în enunțuri exclamative sau

în enunțuri interogativ-exclamative. Nu sunt de neglijat nici enunțurile asertive, care conțin verbe la conjunctiv, deoarece acestea au rolul de a prelungi starea de incertitudine și de „a pune între paranteze” existența, dar o expresivitate sporită întâlnim în cazul interogațiilor retorice sau a exclamațiilor, motiv pentru care exemplele pe care le oferim sunt din această categorie: „Lumina ce-o simt/.../ oare nu e un strop din lumina/ creată în ziua dintâi” (*Lumina*), „N-avea să-mi spună nimic pământul?” (*Pământul*), „O, de n-ai fi mai înrudit cu moartea/ decât cu viața” (*Psalm*), „Nu semăna cu-această abia șoptită poveste inima ta?” (*În amintirea țaranului zugrav*), „De ești a mea, păzindu-mi anul și vatra,/ n-aruncă nimeni după tine cu piatra?” (*Întrebări către o stea*), „Bucură-te, floarea mărului,/ și nu te speria de rod!” (*Bunăvestire pentru floarea mărului*), „(lucrurile) n-au și ele gânduri, patimi?” (*De rerum natura*), „Ce n-aș putea cu tinerețea ta arzând alături!” (*În jocul vârstelor*) etc. Optând adesea pentru o exprimare sub formă negativă a emoțiilor, a uimirii și a curiozității existențiale, eul poetic nu face altceva decât să reconstituie acea stare a increatului în fața nemărginirii, uneori în manieră solemnă, alteori în tonalitate ironic-ludică. Prin această negație expletivă se reconfirmă faptul că „lumea e un miracol, sufletul e un miracol, raportul lor inextricabil e, la fel, un miracol” (Doinaș 258).

Următorul tip de negație ca număr de reprezentări îl constituie negația de constituent. Din cele douăzeci de negații de acest fel, identificate în lirica blagiană, jumătate se regăsesc în volumul *Cântecul focului*, iar restul, în volumele *Poemele luminii*, *La curțile dorului*, *Vârsta de fier*, *Corăbii cu cenușă* și *Ce aude unicornul?*. De observat este faptul că semiadverbul „nu”, în cincisprezece cazuri marchează negația unui substantiv, ca în exemplele: „Eu le zic: Fiți liniștiți! Odată cu zorile/ cădea-vor întâi nu oameni, ci florile!” (1917), „tu crengi ai, iubito, nu brațe” (*Cântecul focului*), iar într-un singur caz marchează

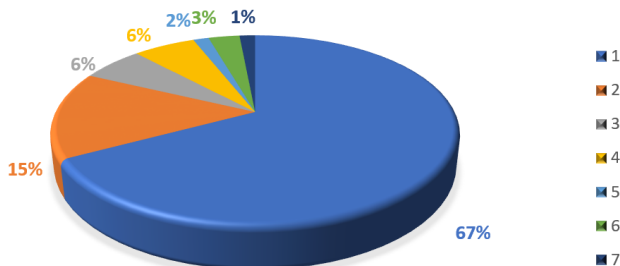
negația adjectivului calificativ „mulți”^{xxxix}: „Voi sunteți patru, nu mai mulți” (*Cuvinte către patru prieteni*) și într-o singură poezie, semiadverbul este atașat unui pronume demonstrativ: „Alungă pe aceea doar care destramă,/ dar nu pe-aceea care întărește” (*Lauda suferinței*). Celelalte trei cazuri care au rămas neîncadrate sunt litote, și anume figuri retorice „prin care un termen negat substituie un cuvânt cu sens pozitiv” (Dindelegan 434): „din trunchiul tău îmi vor ciopli/ nu peste mult sicriul” (*Gorunul*), „Nu rareori, totuși,/ pe-alocuri, sub crugul/ înșelăciunii,/ se-mprăstie unii,/ ca scrumul, ca fumul.” (*Drumul lor*) și „Prin vreme, demult cândva sau nu demult,/ mi s-a-ntâmpat aceasta iarăși.” (*Thàlatta! Thàlatta!*) Toate aceste trei exemple denotă caducitatea ființei umane, iar exprimarea ideilor sub forma voit negativă face să palpate cu o intensitate crescândă emoția și trăirile eului, în confruntare cu timpul.

Profraza negativă și restricțiile cu formă negativă sunt cel mai puțin reprezentate la nivelul liricii blagiene, dar valoarea lor nu este neglijabilă, în special valoarea celor șapte profraze negative, dintre care una singură dublată, în poezia *Veniți după mine*, tovarăși, din volumul *Pașii profetului*: „E cornul de lună?/ Nu, nu! E un ciob dintr-o cupă de aur.”, cu o valoare expresivă sporită, deoarece combină „două procedee ale limbajului afectiv: repetiția și elipsa.” (Iordan 240)

Odată analizate toate tipurile de negație propriu-zisă prezente în lirica blagiană, nu ne rămâne decât să ne îndreptăm atenția și înspre celălalt tip de negație, la fel de important precum prima categorie complexă, și anume negația „non-gramaticală, realizată semantico-lexical, prin derivare cu ajutorul prefixelor negative” (Zafiu 637). Acești „derivați cu prefixul negativ *ne-* se constituie într-un procedeu de expresie desemnând ceea ce este situat dincolo de zona cunoașterii, spre ale cărei hotare se îndreaptă gândirea poetului fără a le lumina, ci spre a le spori farmecul adâncurilor” (Munteanu 259). Așa cum precizează și

Ștefan Munteanu, o mare parte dintre aceste cuvinte derivate se îndepărtează de înțelesul negativ și dobândește conotații pozitive sau valențe din sfera misteriosului *dincolo*. Din totalul de aproximativ 70 de cuvinte diferite derivate cu prefixul *ne-* (vezi Anexa), cele mai uzuale sunt: *nevăzut*, *nespus*, *nemișcare* și *nesfârșirea*, iar dintre cele cu o singură ocurență, menționez termenii: *ne-lume*, *necuvânt*, *nenoroc*, *neodihnă*, *netrăită*, *nesătui*, *netulburat*, *nerotunjitul*, *neînjugat*, *neumblat*, *neprietenă*, *neglorioasă*, *neștearsă* etc. O parte din aceste cuvinte derivate, ne spune Tudor Vianu într-un studiu dedicat ocurențelor negației în poezia lui Eminescu, „nu numai că nu trezesc o reprezentare negativă, ci ca adjective sau substantive exprimă o idee afirmativă, ba chiar un grad mare al intensității, treaptă superlativă a comparației” (Vianu 187), așa cum se întâmplă cu termenii „nespus”, „neconținut”, „necurmat” și „nesațiu”, regăsite în versurile: „nespus de încet” (*Eva*), „mă simt nespus de aproape” (*Sus*), „De-ar fi să dăinuiesc nespus” (*Strofe de-a lungul anilor*), „Și stropi de pace – cad neconținut/ din cer” (*Stalactita*), „Da, negrii din dumbrava africană,/ ce dragi îmi sunt ei, oamenii de humă!/ Îi încarnează necurmat sub lună/ telurică putere năzdrăvană.” (*Dumbravă africană*) și „din amintire/ beau cu nesațiu” (*Bocca del Rio*). Interesant este faptul că aproape 70% din cuvintele derivate cu prefix negativ apar o singură dată în volumele antume și în cele postume, după cum se poate observa din graficul atașat, ceea ce demonstrează marea capacitate de reinventare și de inovare a poetului.

OCURENȚELE CUVINTELOR DERIVATE CU PREFIXUL -NE



În concluzie, „negațiunea, în toate înțelesurile ei, ca lipsă de mișcare, de evenimente, ca stare anterioară creației, ca ceva care n-a fost gândit sau nu poate fi gândit, ca ceva fictiv și deci opus realității, ca ceva care se opune normelor pozitive sau ale moralei, ca dispariție și moarte, ca ceva opus legilor firii etc.” (Vianu 186) este o sursă neconținută de expresivitate în lirica blagiană.

Bibliografie:

- Blaga, Lucian. *Opere 1: poezii antume*, ediție critică și studiu introductiv de George Gană, București, Editura Minerva, 1982.
- Blaga, Lucian. *Opere: poezii postume*, ediție critică de George Gană, București, Editura Minerva, 1984.
- Doinaș, Ștefan Aug. Munteanu, Ștefan. *Limba română artistică*. București, Editura științifică și enciclopedică, 1981.
- Iordan, Iorgu. *Stilistica limbii române*. București, Editura Științifică, 1975.

- Irimia, Dumitru. *Introducere în stilistică*. Iași, Editura Polirom, 1999.
- Munteanu, Ștefan. *Limba română artistică*. București, Editura științifică și enciclopedică, 1981.
- Pană Dindelegan, Gabriela (coord.). *Dicționar de interpretări gramaticale*. București, Editura Univers Enciclopedic Gold, 2020.
- Gană, George. *Poezia lui Lucian Blaga*. în Blaga, Lucian. *Opere 1: poezii antume*. București, Editura Minerva, 1982.
- Vianu, Tudor. *Studii de stilistică*. București, Editura didactică și pedagogică, 1968.
- Zafiu, Rodica. *Negația*, în Academia Română. *Gramatica limbii române II: Enunțul*, București, Editura Academiei Române, 2008.

Anexă:

**Cuvinte formate cu prefixul „-ne”
în lirica blagiană antumă**

- „**nepătrunsului** ascuns” (*Eu nu strivesc corola de minuni a lumii*)
- „tot ce-i **nențeles**/ se schimbă-n **nențelesuri** și mai mari.” (*Eu nu strivesc corola de minuni a lumii*)
- „și dat-a/ un semn **Nepătrunsul**” (*Lumina*)
- „și-un vifor **nebun** de lumină” (*Lumina*)
- „săgeată vreau să fiu, să spintec/ **nemărginirea**” (*Vreau să joc!*)
- „străfulgerat de-avânturi **nemaipomenite**” (*Vreau să joc!*)
- „Tot pământu-acesta/ **neîndurător** de larg și-ucigător de mut” (*Pământul*)
- „S-a pierdut pe-o cărăruie-n **nesfârșit** și nu-și găsește drumul înapoi” (*La mare*)
- „vin să-și trăiască mai departe/ în noi/ viața **netrăită**” (*Liniște*)
- „**nemărginirea** sărutatu-m-a pe frunte” (*Dar munții unde-s?*)
- „Îmi pare/ că țin în mâni o scoică/ în care/ prelung și **nențeles**/ răsună zvonul unei mari **necunoscute**” (*Scoica*)
- „**nespus** de încet” (*Eva*)
- „**Nedumirit** îl cauți” (*Veșnicul*)
- „Un vâl de **nepătruns** ascunde veșnicul în beznă” (*Veșnică*)
- „Și stropi de pace – cad **neconținut**/ din cer” (*Stalactita*)
- „mă simt **nespus** de aproape” (*Sus*)
- „Iar eu încet, **nespus** de-ncet/ pleoapele-mi închid” (*Noapte*)

- „tremurând de **neastâmpărul** ce-ți joacă/ viu și cald în vine” (*Primăvara*)
- (ochii) „**nesătui**” (*Primăvara*)
- „Tristeți **nedeslușite-mi** vin” (*Melancolie*)
- „și ochii înroșiți de **neodihnă**” (*Leagănul*)
- „**nebuna** bucurie” (*Leagănul*)
- „și-o **nențeleasă** teamă/ de moarte mă pătrunde” (*Flori de mac*)
- „**nenumăratele** fecioare” (*Strigăt în pustie*)
- „**nevăzuți** de nimeni” (*Strigăt în pustie*)
- „De câte ori îți întâlnesc din întâmplare trupul, nu-l bănuiesc, **nedumerit** mă-ncurc și cred că-i – sufletul” (*Misticul*)
- „Ca dintr-o **nevăzută** amforă rotundă” (*Moartea lui Pan*)
- „**Neisprăvit** rămase fluierul de soc” (*Păianjenul*)
- „omenescul **neastâmpăr**” (*Pustnicul*)
- „ca **nentrecut** inițiat în lucrurile sfinte” (*Pustnicul*)
- „în marile și **neuitatele** sinoade” (*Pustnicul*)
- „prunci **neștiutori**” (*Pustnicul*)
- „maestre **nentrecut**” (*Pustnicul*)
- „**Nenorocite** duh” (*Pustnicul*)
- „Ești muta, **neclintita** identitate” (*Psalm*)
- „**nenumărate** pluguri” (*Pluguri*)
- „ochii tăi verzi ca mura **necoaptă**” (*În amintirea țăranului zugrav*)
- „pom **nevăzut**” (*Heraclit lângă foc*)
- „au zburat/ **nenumărate** ciocârlii spre cer” (*Taina inițiatului*)
- „O, nu-mi osândi **nemișcarea**” (*Fiu al faptei nu sunt*)

- „El rămâne **nemișcat** și crește mirându-se” (*Bunăvestire*)
- „Umblă mașinile subpământeste. În **nevăzut** peste turnuri/ intercontinentale zvonuri electrice.” (*Veac*)
- „Plop înălțat de-un fir **nevăzut** asemenea fusului.” (*Sat natal*)
- „**Nedumirit** turnul se va uita două ore în urma mea” (*Sat natal*)
- „Sporim **nesfârșirea**/ c-un cântec, c-o taină.” (*Cântăreți bolnavi*)
- „sat **nelocuit**” (*Vrajă și blestem*)
- „Stea alb-a căzut în grădină/ **necântată, neașteptată: noroc**” (*Cerească atingere*)
- „duhul **nemântuit**” (*Întrebări către o stea*)
- „Stea care subt cerul cel mare abia licărești/**nedumerită**-ntre șapte lumini, a cui stea ești?” (*Întrebări către o stea*)
- „Făpturile toate, știute și **neștiute**” (*Rune*)
- „Ne-aplecăm peste stânci, subt albastrul **neîmplinit**” (*La cumpăna apelor*)
- „Ne-nchidem inima după **nespuse** cuvinte” (*La cumpăna apelor*)
- „pentru-un cer chemător și **necucerit**” (*La cumpăna apelor*)
- „taurul **neînjugat**” (*Lumină din lumină*)
- „taurul **nemișcat**” (*Lumină din lumină*)
- „să nu calc o **nespusă** poruncă” (*Ani, pribegie și somn*)
- „În pâlnia muntelui iezerul **netulburat**/ ca un ochi al lumii, ascuns, s-a deschis” (*Iezerul*)
- „**Nehotărât** între două hotare” (*Trezire*)

- „E Vântul, **nevăzut** voievod” (*Bunăvestire pentru floarea mărului*)
- „Subt Ursa Mare, surpat de bureți/ **neatins** de om, **neajuns** de ereți” (*Cântecul bradului*)
- „**neliniștea** morii de vânt” (*Alean*)
- „Astfel intrarea și-o fac în oraș prin țipătul străzilor,/ **nestânjeniți** în cântare – greierii țării” (*Vânătorul de greieri*)
- „**Neclintite-s** morile,/ gândul, sarcofagele.” (*Coasta soarelui*)
- „**Neschimbat** e numai satul” (*Întoarcere*)
- „**neschimbat** ca Tine, Doamne” (*Întoarcere*)
- „El caută apa/ din care curcubeul/ își bea frumusețea și **neființa**.” (*Autoportret*)
- „Uită Arcadia! Ceasul ce nu vrea să bată, **nerotunjitul**,/ **neîmplinitul**, să-l uiți.” (*Schimbarea zodiei*)
- „Și azi, dintr-o dată, **neașteptat**, acest răsărit./ Ce cântec **nemăsurat!**” (*Schimbarea zodiei*)
- „Deschide porțile: Timp **neumblat**,/ bine-ai venit,/ bine-ai venit!” (*Schimbarea zodiei*)
- „Și **neajuns**, **neclintit**, a rămas în jocul destinului/ flancat de albe și negre solstiții/ mare și singur.” (*Poetul*)
- „Și slobod foarte, încă **neluat**/ în stăpânire era lutul diafan și lăudat.” (*Viziune geologică*)
- „**Nepriceput** pe lângă vetre/ dar înțeles de zei și pietre” (*Ardere*)
- „Numai târziu, numai o clipă,/ uitată pe urmă și ea,/ îți dezvăluie/ **nebănuitele** trepte.” (*Epitaf*)

Cuvinte formate cu prefixul „ne-” în lirica blagiană postumă

- „Neagră făină/ cade prin scoc/ colo la moara/ lui **Nenoroc**” (*Pasărea U*)
- „Subt pod un șarpe se soarește, lung și **nemișcat**” (*Pod peste Mureș*)
- „Un sfânt **neclintit** care cată mereu la aceeași stea” (*Vârsta de aur*)
- „Un fluviu purtător a toate/ duce plute, vârste mute,/ către cele **nevăzute**” (*Götterdämmerung*)
- „vin din **neființă**” (*Nu sunt singur*)
- „boltă neprietenă, clopot al sortii.” (*Timp fără patrie*)
- „Timp fără patrie: țarini **ne-ntoarse**” (*Timp fără patrie*)
- „Și tunete sub zare **necerească**/ s-au ridicat din adâncimi.” (*După furtună*)
- „Nu vă mirați. Poeții, toți poeții sunt/ un singur, **ne-părțit, neîntrerupt** popor.” (*Poeții*)
- „Din peșteri de ne-lume/ ieșea să-mpartă-ndemnuri, poate nume.” (*Întâia duminică*)
- „Ca fetele, **neășteptat** peste noapte crescute” (*Vară în jurul cetății*)
- „Dar pe liman ce bine-i/ să stăm în necuvânt” (*Ulise*)
- „**Nemaiavând** figură, și nici umbră-chip” (*Unde un cântec este*)
- „Da, negrii din dumbrava africană,/ ce dragi îmi sunt ei, oamenii de humă!/ Îi încarnează **necurmat** sub lună/ telurică putere năzdrăvană.” (*Dumbravă africană*)
- „**Neîncercând** în cale nici o vrajă,/ voi țineți porților o tristă strajă.” (*Prolog*)
- „În **neștire**, ici și colo, mânilor ne umplă” (*Brumar*)

- „Și umbrele ni le vedem, în spațiul fără prisăcar,/ deodată **nefiresc** crescut printre lemne.” (*Brumar*)
- „De-ar fi să dăinuiesc **nespus**/ în gândul rău, pământ ce sunt.” (*Strofe de-a lungul anilor*)
- „din amintire/ beau cu **nesațiu**” (*Bocca del Rio*)
- „Obişnuinței s-a-nclinat/ să-nvețe jalea, **nemișcat**.” (*Alean și amintiri ce torc*)
- „Făpturi la umbra anului apun/ și drumuri, fapte cad în **neființă**.” (*Sfârșit de an*)
- „Nu marea-albastra, **nesfârșita** fără șoapte” (*Thàlatta! Thàlatta!*)
- „Murmurul nostru, visul, se va-mpărtași/ din **nemurire** printre greierii ce cântă/ și printre zei, cari, fără temple, mai trăiesc.”
- „Umblă-n **neștire** pe poteci” (*Sălcii plângătoare*)
- „amintește umbra subt ochi,/ de-o prelungire la **nesfârșit**.” (*Umbra Evei*)
- „**Neglorioasă** e această floare,/ Făcută din stamine și pistile” (*Floare de viță*)
- „Popas în iarbă de **neuitat**,/ C-o sărutare, pe-a vieții măsură” (*Drumeție*)
- „De un pëan te-nvrednicești,/ tu, **neluată** în seamă, floare de rând.” (*Odă simplisimei flori*)
- „Încredințat pământului voi sta cândva,/ mai **nemișcat** decât o stea.” (*Numele*)
- „ai înțelege-atuncea ce **nedreaptă-i** cumpăna/ cu care oamenii, popoarele, virtutea unul altuia/ și inima și-o cântăresc.” (*Cimitirul roman*)
- „Pământul mai poartă/ în huma **neștearsă**/ chipuri de-argilă/ istorie arsă.” (*Temeiuri*)

- „Ce îmbătrânește în noi/ că **neșteptat** ne simțim într-o dimineață/ doritori să ne ascundem/ nume și față?” (*Ce îmbătrânește în noi*)
- „**Nesfârșit** e dorul-dor/ Bate-n valea tuturor.” (*Dorul-dor*)

NOTE

^{xxxvii} Rodica Zafiu, în *Gramatica limbii române II: Enunțul oferă o definiție acestui tip de negație: „Negația expletivă constă în apariția unei mărci negative într-o propoziție al cărei sens logic este pozitiv. Marca lipsită de valoare negativă apare în mai multe situații: (a) cu expresii conținând ideea de „teamă” sau de „obstacol” (...); (b) în construcții temporale (...); (c) în enunțuri exclamative.”*

^{xxxviii} Toate versurile sunt reproduse după Lucian Blaga, *Opere 1: poezii antume*, București, Editura Minerva, 1982 și Lucian Blaga, *Opere 2: poezii postume*, București, Editura Minerva, 1984.

^{xxxix} Deși mulți prezintă „trăsături gramaticale care oscilează între comportamentul unui adjectiv calificativ, al unui adjectiv pronominal sau pronume, al unui numeral”, după cum este precizat în *Dicționarul de interpretări gramaticale*, coordonat de Gabriela Pană Dindelegan, București, Editura Univers Enciclopedic Gold, 2020, p.391, în cazul de față am optat pentru încadrarea lui în clasa adjectivului calificativ, datorită morfemului de gradare ce îl precedă.